

Naturhistorisk Forening for Bornholm er død, NaturBornholm lever

1. Naturhistorisk Forening for Bornholm blev ”født” den 3. maj 1932 på en konstituerende generalforsamling på Kanns Hotel i Aakirkeby.

Man besluttede sig for, at foreningen skulle have formålet:

”at uddybe og udbrede kendskabet til Bornholms Dyre- og Planteverden og geologiske Forhold”:

1. at bringe medlemmerne sammen til fælles arbejde og gensidig hjælp, navnlig ved at planlægge **ekskursioner** på forskellige årstider,
2. at iværksætte, ordne og **publicere iagttagelser fra plante- og dyrelivet**,
3. at bidrage til, at der på **Bornholms Museum fremskaffes en samling af Bornholmske dyr og planter**,
4. at arbejde hen til, at bornholmsk litteratur kan blive fyldigt repræsenteret på vores biblioteker,
5. at støtte naturfredningsarbejdet

Årskontingentet er 5 kr., for medlemmer under 20 år dog kun 2 kr.

Foreningens første formand blev Realskolelærer **Thorvald Sørensen** (Th.) her fra Aakirkeby.

Ekskursioner:

2. Foreningens første ekskursion foregik den 15. juni 1932 og var en geologisk tur langs Læså og Risebæk med kaffebord både på Vasegård og Risegård!

Turens geologiske leder var ”Danmarks lærdeste bonde”, **Peter Thorsen**, medens Adjunkt **Arne Larsen** fortalte om de planter og dyr, man mødte undervejs.

Der blev afholdt 6-7 ekskursioner i sommersæsonen og 1-2 møder i vintersæsonen.

Under 2. verdenskrig var det imidlertid forbudt at samles i større forsamlinger. Foreningen arbejdede på vågeblus og medlemmerne faldt fra.

Men efter krigen havde bornholmerne behov for at komme ud, og foreningens natekskursioner var i flere år store tilløbsstykker med langt over 100 deltagere og efterfølgende morgenkaffe i Ekkodalshuset. De fik rettet op på medlemstallet.

3. Der har været afholdt langt over 500 ekskursioner, herunder flere ture til Ertholmene og “nordpå” til Skåne, Halland, Øland og Gotland.

Mange husker stadigvæk **turen til Gotland**, som foreningen stablede på benene i dagene 5. – 8. juni 1987. Man hyrede slet og ret Bornholmstrafikkens gamle færge ”Hammershus” og med den som hotelskib tog man på krydstogt med flere end 200 deltagere til vores naboø i Østersøen.

I 1992 arrangerede foreningen sin første tur “sydpå”, den gik til **Rügen** i det tidligere så lukkede DDR. Siden har foreningens medlemmer både været i **Slesvig-Holsten** og Sønderjylland samt i det **østlige Pommern**.

Publikationer:

4. Siden 1977 og 25 år frem har foreningens virke været afrapporteret i et utal af artikler i naturbladet **Fjælstaunijn**, der blev redigeret af **Per Ketil** og sendt til medlemmerne som medlemsblad.

5. **Kontingentet** blev forsøgt holdt lavt, men foruden udgifterne til medlemsbladet var en stor udgiftspost annoncer i de lokale dagblade forud for hver ekskursion.

Et held var det derfor, at et af vores bestyrelsesmedlemmer, **Jørgen Butzbach**, også blev formand for den lokale Danmarks Naturfredningsforening.

Herefter var det naturligt, at medlemmerne i DN blev inviteret med til vores ekskursioner, og det skete ved at DN betalte for de dyre annoncer. Til gengæld skrev jeg et referat fra hver tur til DNS medlemsskrift.

Udstillingen på Bornholms Museum

6. Forud for **Bornholms Museums 100-års jubilæum i 1993** blev den naturhistoriske udstilling på museet i Sankt Mortensgade pillet ned for at skaffe plads til en ny arkæologisk udstilling, og alle fugle, dyr og sten blev lagt i depot.

Det kommenterede formanden, **Poul Nørgaard** på foreningens generalforsamling 16. marts 1992 og opfordrede til, at medlemmerne aktivt skulle arbejde på, at der kunne indrettes en bygning til fremvisning af det helt egenartede ved Bornholms geologi og natur.

25. juni samme år kontaktede foreningen ved **Sven-Erik Jensen** og **Søren Wollf** Aakirkeby Kommunes Borgmester **Birthe Juel-Jensen** og forelagde hende en plan for sådan et hus. Hun fandt ideen spændende, og det aftaltes, at man skulle lægge hovederne i blød for at konkretisere et første oplæg.

Historien om foreningens virke i opbygningen af **NaturBornholm** skal ikke omtales her, men vi kan være glade for, at vi var fødselshjælpere til processen.

Publikationer fortsat:

7. I 2003 indstillede **Per Ketil** arbejdet med at redigere Fjælstaunijn, men samme år tog **Morten Top-Jensen** over med at redigere **Natur på Bornholm**, og det har han gjort frem til 2023.

I årgang 21 dette år sendte Morten en sørgmodig hilsen til Natur på Bornholms læsere, idet han kunne konstatere, at det ***"grundet store prisstigninger på papir og trykning og prisstigninger på layout-arbejde ikke længere er rentabelt at udgive Natur på Bornholm - desværre"***.

Foreningen nedlægges:

8. Foreningen var herefter kommet i en **svær krise**:

Intet medlems skrift og ikke råd til at annoncere sine ekskursioner samt et faldende medlemstal, idet medlemmerne blev ældre og ældre og pø om pø faldt fra ved dødsfald!

Bestyrelsen valgte derfor, at der på den **ordinære generalforsamling i marts 2024** skulle stemmes om foreningens eventuelle nedlæggelse.

Det var der flertal for blandt de fremmødte medlemmer, og der skulle indkaldes til en ny generalforsamling, der blev afholdt **10. april 2024**, hvor foreningen endeligt blev lagt i graven.

Foreningen rydder op og slutter af:

9. Jeg er herefter som afgangende formand i gang med at **samle foreningens historie**, som den er beskrevet i aviser gennem tiden dels som fysiske scrapbøger, dels som et **USB-stick** med de seneste års referater mm til aflevering på Ø-arkivet.

10. Efter beslutningen om at nedlægge foreningen er der holdt nogle møder i den afgangende bestyrelse, og det er besluttet, at **foreningens aktiver, 10.000 kr.** skal overdrages til **NaturBornholms Venner**.

Beløbet skal anvendes som honorarer for et antal ture arrangeret af de unge "naturspirer", der er særligt interesserede i Bornholms natur, således at de unge kan få et mindre honorar for deres arbejde med tilrettelæggelsen og afviklingen af turene. NaturBornholms Venner skal hjælpe med tilrettelæggelse af turene og udbyde dem under klubben **"Ind i naturen"**.

Med denne donation tilgodeses dels den unge generation af naturinteresserede dels den nye klub "Ind i naturen", der "overtager" det arbejde med naturformidling, som Naturhistorisk Forening for Bornholm hidtil har stået for.

Men, endnu vigtigere:

Naturhistorisk Forening for Bornholm virkede i 92 år (3. maj 1932 – 10. april 2024) med at udbrede kendskabet til den mangfoldige bornholmske natur.

I de 92 år har foreningen haft tre formænd: Th. Sørensen 1932-1970, Poul Nørgaard 1970-1998 og Finn Hansen 1998-2024.

11. Som ”fødselshjælper” til dette smukke hus er det vores ønske, at mindet om foreningen ikke fortaber sig i glemslens tåger, og derfor har vi formået at få **Josva Kleist** til at udtrykke vores tanker om **øens naturhistoriske mangfoldighed** i et tryk, som vi meget gerne vil have, kommer til at sidde på et fremstående sted i huset.

Men, inden Josva overrækker gaven til NaturBornholm vil jeg erklære (næsten som Jens Otto Krag gjorde det på Christiansborgs balkon 15. januar 1972):

Naturhistorisk Forening for Bornholm er død

– NaturBornholm længe leve!

Naturhistorisk Forening for Bornholm – bestyrelse 10. april 2024:

Finn Hansen – formand

Tino Hjorth Bjerregaard – næstformand

Hans-Jørgen Olsen – kasserer

Kirsten Boesen

Jørgen Butzbach

Morten Top Jensen

Peter Haase

Josva Kleist – suppleant

Anita Holst-Pedersen – revisor

Jens Christensen – revisor

NaturBornholm, 16. maj 2025

Finn Hansen